

**Confirmarea unor specii de Tortricidae (Lepidoptera) cu statut incert
în fauna de microlepidoptere a României**

Zoltan KOVÁCS & Sándor KOVÁCS

Abstract

Confirmation of some Tortricidae (Lepidoptera) with doubtful state in the Romanian Fauna

The presence of nine species of Tortricidae are confirmed in the Romanian fauna: *Thiodia trochilana* (FRÖLICH 1828), *Epinotia caprana* (FABRICIUS 1798), *Epinotia brunnichiana* (LINNAEUS 1767), *Epinotia demarniana* (FISCHER V. RÖSLERSTAMM 1840), *Crocidozema plebejana* ZELLER 1847, *Eucosma tundrana* (KENNEL 1900), *Epibactra sareptana* (HERRICH - SCHÄFFER 1861), *Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847) and *Pammene obscurana* (STEPHENS 1834). Collecting data, observations and figures of the male genitalia are presented.

În lista microlepidopterelor din România (POPESCU - GORJ 1984) au fost incluse o serie de specii markate cu asterisc, considerate incerte în fauna României. Între acestea figurează și speciile de Tortricidae: *Epinotia caprana* (FABRICIUS 1798), *Eucosma tundrana* (KENNEL 1900), *Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847) și *Pammene obscurana* (STEPHENS 1834).

În unele publicații apărute ulterior au fost semnalate și câteva specii, care nu au intrat în alcătuirea listei lui POPESCU - GORJ (1984). *Epinotia caprana* (FABRICIUS 1798), *Crocidozema plebejana* ZELLER 1847, *Epibactra sareptana* (HERRICH - SCHÄFFER 1861), *Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847) și *Pammene obscurana* (STEPHENS 1834) au fost semnalate în catalogul colecției de lepidoptere L. DIÓSZEGHY de la Muzeul din Sf. Gheorghe (CĂPUȘE & KOVÁCS 1987), iar *Epinotia brunnichiana* (LINNAEUS 1767) de Cs. SZABÓKY (1994).

În lista tortricidelor din Europa (RAZOWSKI 1996) dintre speciile sus menționate sunt semnalate din România doar *Thiodia trochilana* (FRÖLICH 1828), *Epinotia caprana* (FABRICIUS 1798), *Crocidozema plebejana* ZELLER 1847, *Eucosma tundrana* (KENNEL 1900) și *Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847).

Lucrarea recent apărută a lui V. VICOL (1997) și-a propus să strângă la un loc referințele bibliografice la o serie de specii de microlepidoptere, care nu figurează în lista de bază a lui A. POPESCU-GORJ (1984). Aici sunt incluse și speciile: *Thiodia trochilana* (FRÖLICH 1828), *Epinotia brunnichiana* (LINNAEUS 1767), *Epinotia demarniana* (FISCHER V. RÖSLERSTAMM 1840), *Crocidozema plebejana* ZELLER 1847 și *Epibactra sareptana* (HERRICH - SCHÄFFER 1861).

Lucrarea de față își propune să clarifice situația a nouă specii de Tortricidae, prezintând datele de colectare a semnalărilor certe, ilustrarea armăturilor genitale masculine cu câteva comentarii și cu semnalările bibliografice. Nomenclatura folosită este cea stabilită de RAZOWSKI (1996). Identificarea speciilor s-a făcut pe baza determinațiilor elaborate de HANNEMANN (1961) și KUZNETSOV (1978).

***Thiodia trochilana* (FRÖLICH 1828)**

Sinonime: *coulteriana* DUPONCHEL 1835, *delitana* FISCHER V. RÖSLERSTAMM 1836

Material examinat: 6 exemplare: Dobrogea, Munăii Măcin, Culmea Pricopanului, 150 m, 27 - 28.05.1994 (1 ♀); 3 - 4.08.1994 (2 ♂♂, 1 ♀), (preparat genital nr. 445 / ♂ / KOVÁCS) (Fig. 1); 14 - 15.09.1994 (1 ♀); 27 - 28.06.1997 (1 ♀), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Specia a fost semnalată în fauna României de A. POPESCU - GORJ (1964) sub numele de *Gypsomonoides trochilanus* FRÖLICH, pe baza unui exemplar femel colectat la Cluj (14..06.1936) de A. OSTROGOVICH. În ciuda acestei semnalări, specia nu a fost inclusă în lista microlepidopterelor din

România (POPESCU – GORJ 1984). În catalogul colecției de lepidoptere L. DIÓSZEGHY de la Muzeul din Sf. Gheorghe (CĂPUŞE & KOVÁCS 1987) specia nu figurează, citarea ei pe baza datelor acestui catalog (VICOL 1997) este eronată.

Specia este răspândită în sudul și estul Europei.

Epinotia caprina (FABRICIUS 1798)

Sinonime: *semifuscana* STEPHENS 1834, *melaleucana* DUPONCHEL 1836.

Material examinat: 2 exemplare: Munții Retezat, 1100 m, 28.07.1938 (1 ♀), leg. & coll. L. DIÓSZEGHY; Munții Harghita, Băile Homorod, 1 – 4.08.1985 (1 ♂), (preparat genital nr. 173 / ♂ / Kovács) (Fig. 2), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Specia a fost considerată de A. POPESCU – GORJ (1984) incertă pentru fauna României. Catalogul colecției L. DIÓSZEGHY, în care a fost semnalată pentru prima dată în fauna României a apărut mai târziu (CĂPUŞE & KOVÁCS 1987). Exemplarul aflat în colecția autorilor a fost capturat la lumină. Este o specie variabilă, diferențierea ei de *E. sordidana* (HÜBNER 1824) este dificilă.

Este răspândită în nordul și centrul Europei.

Epinotia brunnichiana (LINNAEUS 1767)

Sinonime: *sinuana* DENIS & SCHIFFERMÜLLER 1775, *rectana* PEYERIMHOFF 1863.

Material examinat: 3 exemplare: Munții Bodoc, Alungeni, 9.09.1980 (1 ♀); Sudul Munților Harghita, Tinovul Mohoș, 1000 m, 20.07.1981 (1 ♂), (prep. gen. nr. 165 / ♂ / Kovács) (Fig. 3); 15.09.1991 (1 ♂), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

În LERAUT (1980) și SZABÓKY (1994), specia apare sub numele actual. Prima semnalare aparține lui SZABÓKY (1994) pe baza unui exemplar colectat de asemenea în tinovul Mohoș (10.08.1982). Exemplarele din colecția autorilor au fost colectate noaptea, la lumină. Specia este destul de variabilă, diferențierea ei în primul rând de *E. solandriana* (LINNAEUS 1758) este dificilă.

A fost semnalată din aproape toate țările europene.

Epinotia demarniana (FISCHER V. RÖSLERSTAMM 1840)

Material examinat: 9 exemplare: Sudul Munților Harghita, Bicsad, 1 – 2.07.1984 (1 ♂), (prep. gen. nr. 175 / ♂ / KOVÁCS) (Fig. 4); Sudul Munților Harghita, tinovul Mohoș, 1000 m, 24.06.1992, (2 ♂♂, 3 ♀♀); Munții Nemira, Apa Lină, 1100 m, 21 – 22.06.1996 (3 ♂♂), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Specia a fost semnalată din România o singură dată la începutul secolului de A. CARADJA (1901). Deoarece nu a mai fost semnalată pe o perioadă foarte lungă, nu a fost introdusă în lista microlepidopterelor (POPESCU – GORJ 1984). Este caracteristică mestecănișurilor, noi le-am colectat noaptea, la lumină.

Este prezentă în toată Europa, cu excepția Peninsulei Balcanice.

Crocidosema plebejana ZELLER 1847

Material examinat: 3 exemplare: Ineu (Arad), 1.09.1928, (1 ♂), (prep. gen. nr. 511 / ♂ / KOVÁCS) (Fig. 5); 15.08.1936, (1 ♂); 21.08.1936 (1 ♂), leg. & coll. L. DIÓSZEGHY.

Specia nu figurează în lista microlepidopterelor din România (POPESCU – GORJ 1984). A fost semnalată pentru prima dată de CARADJA (1901), apoi în catalogul colecției DIÓSZEGHY (CĂPUŞE & KOVÁCS 1987). Exemplarul din colecția A. OSTROGOVICH (POPESCU – GORJ 1964) provine din Valea Ak-Bunar (Bulgaria), deci citarea lui de către VICOL (1997) este eronată.

Este o specie comună, prezentă în aproape toate țările europene.

***Eucosma tundrana* (KENNEL 1900)**

Material examinat: 5 exemplare: Sudul Dobrogei, Canaraua Fetii, 16 – 17.08.1991, (4 ♂♂, 1 ♀), (prep. gen. nr. 728 / ♂ / KOVÁCS), (Fig. 6), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

A fost considerată specie cu statut incert în fauna României (POPESCU – GORJ 1984). Conform informațiilor noastre, aceasta este prima ei semnalare din țară. Este asemănătoare cu *E. pupilana* (CLERK 1759), prezentând însă diferențe semnificative la nivelul armăturii genitale masculine. Exemplarele din colecția noastră au fost colectate noaptea la lumină.

Arealul de răspândire este restrâns, limitându-se doar la țările central- și est-europene.

***Epibactra sareptana* (HERRICH – SCHÄFFER 1861)**

Material examinat: 2 exemplare: Câmpia Transilvaniei, Lechința (Mureș), 31.08.1996, (2 ♂♂), (prep. gen. nr. 684 / ♂ / KOVÁCS), (Fig. 7), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Specia nu figurează în lista microlepidopterelor României (POPESCU – GORJ 1984). Cele 26 de exemplare menționate în catalogul colecției DIÓSZEGHY (CĂPUȘE & KOVÁCS 1987), sunt greșit determinate, ele aparținând în realitate speciei *Bactra lancealana* (HÜBNER 1799), (prep. gen. nr. 508 și 509 / ♂ / KOVÁCS). Recent a fost semnalată ca nouătate faunistică (fără alte precizări) și de H. NEUMANN (1997). Exemplarele din colecția noastră au fost colectate noaptea, la lumină, într-o pantă cu vegetație stepică.

Este o specie caracteristică stepelor est-europene și central-asiatice. În zonele de stepă din estul Austriei, Cehia, Slovacia și Ungaria își atinge limita vestică de răspândire.

***Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847)**

Material examinat: 11 exemplare: Ineu (Arad), 12.06.1928 (1 ♂), (prep. gen. nr. 1963 / ♂ / CĂPUȘE); 1.06.1932 (1 ♂), leg. & coll. L. DIÓSZEGHY; Munții Perșani, Cheile Vârghișului, 28.05.1982 (1 ♀); Sudul Dobrogei, Canaraua Fetii, 12 – 13.07.1993 (1 ♀); Dobrogea, Lespezi, 18.05.1994, (1 ♂); Câmpia Transilvaniei, Vișoara (Câmpia Turzii), 1.06.1996 (4 ♂♂), (prep. gen. nr. 737 / ♂ / KOVÁCS), (Fig. 8), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Specie considerată incertă în fauna României (POPESCU – GORJ 1984). A fost semnalată pentru prima dată în fauna României în urma revizuirii colecției DIÓSZEGHY (CĂPUȘE & KOVÁCS 1987), pe baza unui exemplar care s-a dovedit a fi greșit determinat. Trei exemplare ale acestei specii au fost totuși depistate printre exemplarele celorlalte specii de *Epiblema*. Se confundă foarte ușor cu *E. graphana* (TREITSCHKE 1835), cu care zboară frecvent împreună.

Specia a fost semnalată doar din puține țări europene, preponderent din sudul și estul continentului.

***Pammene obscurana* (STEPHEN'S 1834)**

Material examinat: 7 exemplare: Ineu (Arad), 1.06.1937, leg. & coll. L. DIÓSZEGHY; Carpații Orientali, Depresiunea Trei Scaune, Mestecănișul de la Reci (Covasna), 540 m, 12.05.1983, (1 ♂, 1 ♀), (prep. gen. nr. 637 / ♂ / KOVÁCS), (Fig. 9); Carpații Orientali, Munții Bodoc, Bodoc, 630 m, 9.05.1992 (1 ♀), leg. & coll. S. KOVÁCS & Z. KOVÁCS.

Este o altă specie cu statut incert în fauna României (POPESCU – GORJ 1984). În catalogul colecției DIÓSZEGHY (CĂPUȘE & KOVÁCS 1987) este semnalată pe baza unui singur exemplar. Este o specie caracteristică mesteacănișurilor și a fost colectată de noi noaptea, la lumină.

Este relativ larg răspândită în Europa, lipsind din zonele sudice ale continentului.

BIBLIOGRAFIE

- CARADJA A. 1901. Die Microlepidopteren Rumäniens. Bul. Soc. sc. Bucureşti, 10(1-2): 110-168.
- CĂPUŞE I. & KOVÁCS A. 1987. Catalogul colecției de lepidoptere „László DIÓSZEGHY” de la Muzeul Județean Covasna, Sf. Gheorghe. Inst. Speol. „Emil Racoviță”, București.
- HANNEMANN H. J. 1961. Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera, I. Die Wickler (s. str.) (Tortricidae), pp.: 234, in: Die Tierwelt Deutschlands, 48. Teil, VEB Gustav Fischer Verlag. Jena.
- KUSNETSOV V. I. 1978. Tortricidae, pp.: 193 – 680, in: MEDVEDEV G. S. (Ed.): Keys to the insects of the European part of the USSR, 4, Lepidoptera, p. I.
- LERAUT P. 1980. Liste systématique des lépidoptères de France, Belgique et Corse. Alexanor, Suppl.: 334.
- NEUMANN H. 1997. Noutăți faunistice. Bul.inf. Soc.lepid.rom., 8(1-2): 147.
- POPESCU-GORJ A. 1964. Catalogue de la collection de lépidoptères „Prof. A. OSTROGOVICH” du Muséum d’Histoire naturelle „G. Antipa” Bucarest.
- POPESCU-GORJ A. 1984. La liste systématique des espèces de Microlépidoptères signalées dans la faune de Roumanie. Mise à jour de leur classification et nomenclature. Trav. Mus. Hist. Nat. „G. Antipa”, 24: 111 – 162.
- RAZOWSKI J. 1996. Tortricidae, pp.: 380, in: KARHOLT O. & RAZOWSKI J. (Eds.), The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books. Stenstrup.
- SZABÓKY C. 1994. Data to the Microlepidoptera fauna of Transylvania. Folia entomol. hung. 55: 347 – 354.
- VICOL V. 1997. Lista suplimentară de semnalări a microlepidopterelor din România. Bul.inf. Soc.lepid.rom., 8(3 – 4): 189 – 198.

Zoltán KOVÁCS & Sándor KOVÁCS

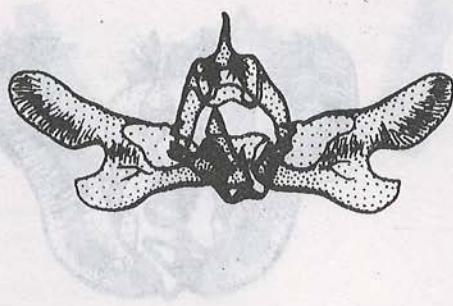
Str. László Ferenc Bl. 3 A / 16

RO – 4000 Sf. Gheorghe

Primit la redacție / Received: 14.07.1998

Acceptat / Accepted: 22.09.1998

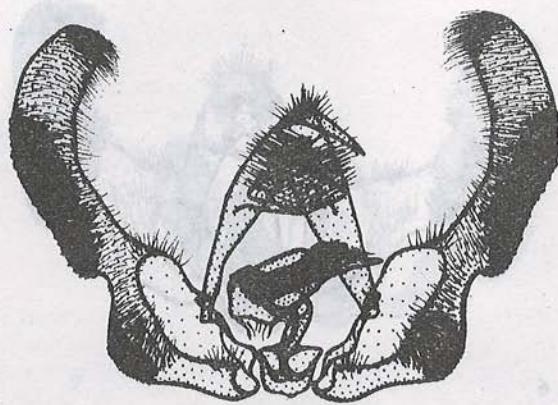
Apărut / Printed: 30.11.1999

1

2

3

Fig. 1 – 3. Armătura genitală ♂ la speciile: 1 – *Thiodia trochilana* (FRÖLICH 1828), 2 – *Epinotia caprina* (FABRICIUS 1798), 3 – *Epinotia brunnichiana* (LINNAEUS 1767).

BIBLIOGRAFIE

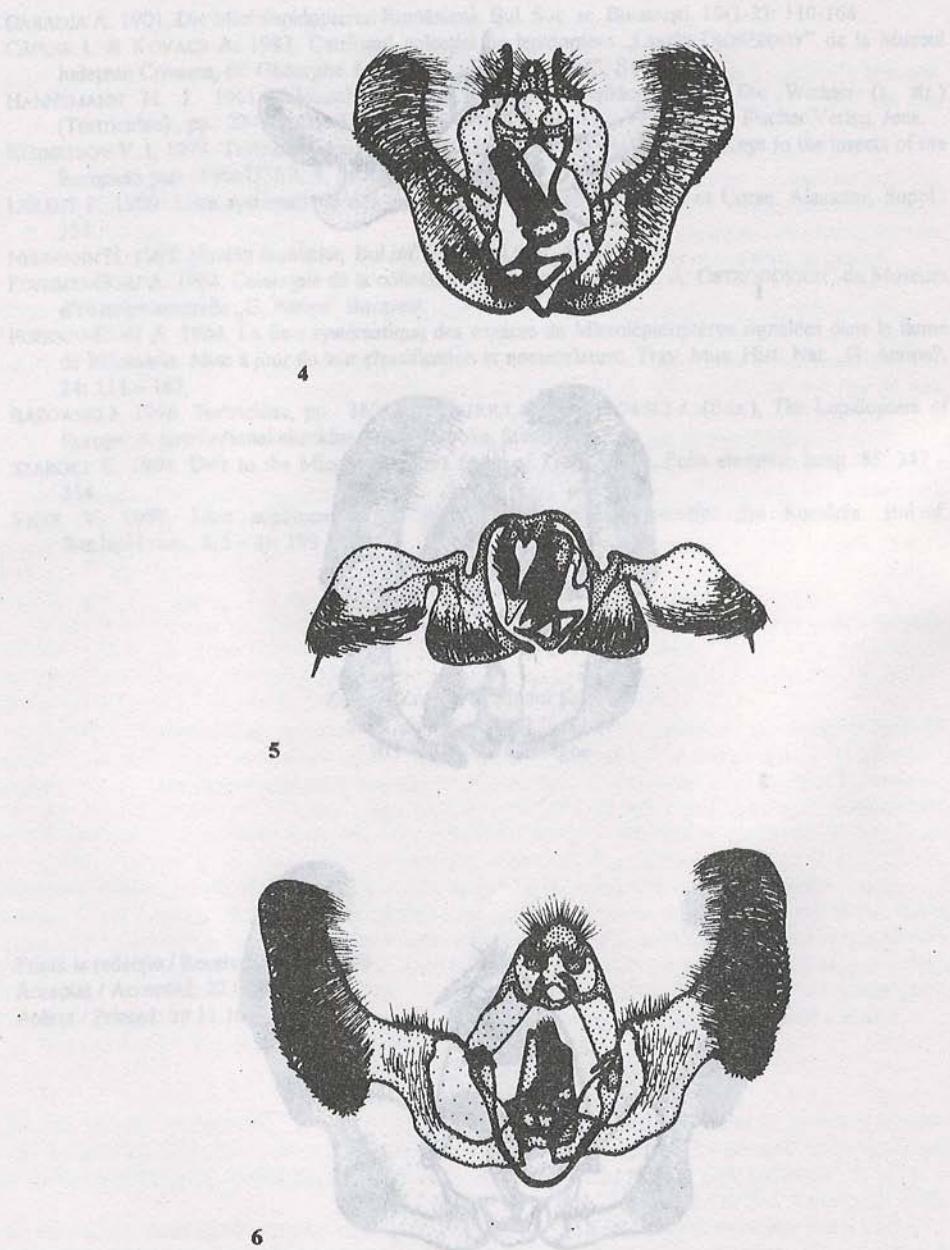
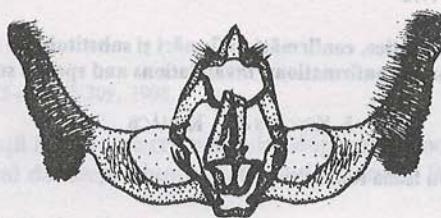

Fig. 4 - 6. Armătura genitală ♂ la speciile: 4 - *Epinotia demarniana* (FISCHER V. RÖSLERSTAMM 1840), 5 - *Crocidosema plebejana* ZELLER 1847, 6 - *Eucosma tundrana* (KENNEL 1900).

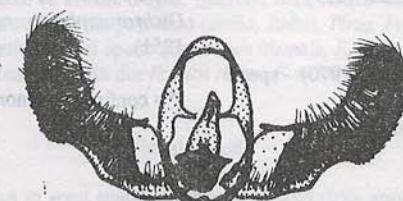

(SCHAEFFER 1861) (D) (E) (F) (G) (H) (I) (J) (K) (L) (M) (N) (O) (P) (Q) (R) (S) (T) (U) (V) (W) (X) (Y) (Z)

8

8 – Epiblema cnicicolana (ZELLER 1847). Aedeagus. Lateral view. Scale bar = 0.5 mm. (A) (B) (C) (D) (E) (F) (G) (H) (I) (J) (K) (L) (M) (N) (O) (P) (Q) (R) (S) (T) (U) (V) (W) (X) (Y) (Z)

9

Fig. 7 – 9: Armătura genitală ♂ la speciile: 7 – *Epibactra sareptana* (HERRICH – SCHÄFFER 1861), 8 – *Epiblema cnicicolana* (ZELLER 1847), 9 – *Pammene obscurana* (STEPHENSON 1834).